Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ.

17 июль, пайшанба, 1997 йил

Сотувда эркин нархда. № 149 (1666)

КЕМБРИЖДА ШАҲАРЛАРИМИЗ БАЙРАМИ

Ўзининг машҳур университет ва коллежлари билан дунёга танилган Кембриж шаҳри Европанинг кўҳна шаҳарларидан ҳисобланади. Бу ерда қарийб тўрт аср муқаддам қурилган Мединглий-холл саройи 1873 йилда Кембриж дорилфунуни ихтиёрига берилиб, ҳозиргача илм ва билим маскани сифатида хизмат қилиб келмоқда.

Шаҳар университетларида дунёнинг 156 мамлакати вакиллари таҳсил олмоқдалар. Яқинда бу рақам яна биттага ортди. Кембрижда республикамизнинг «Умид» жамғармаси орқали юборилган ўзбек фарзандлари ҳам таълим оладиган бўлдилар.

Бу ерда Шарқ дурдоналари—Бухоро ва Хиванинг 2500 йиллик байрамлари нишонланди. Кўҳна Кембрижда ўзбекнинг саломи, куй-қўшиқлари янгради.

Буюк Британиянинг эътиборли жамоат ташкилотларидан бири «Фриендшип Линк» (дўстлик торлари) ва Ўзбекистон элчихонаси ташаббуси билан ўтказилган байрам муносабати билан кўргазма ташкил қилинди, концерт уюштирилди.

«Фриендшип Линк» ташкилоти директори Десли Вулер тантананинг очилиш маросимида сўзга чиқиб, бундай тадбирлар турли халқларнинг бир-бирига янада яқинлашишига, тушунишига ёрдам беришини таъкидлаб ўтди.

Кечада сўзга чиққан шаҳар ҳокими Дафний Ропер хоним тантаналарга ташриф буюрган хорижий ваколатхоналар вакиллари ва меҳмонларни қизғин қутлади. У ўзбек юрти икки қадимий шаҳрининг жаҳон маданиятига қўшган ҳиссаси тўғрисида тўлқинланиб гапирди ва уларнинг бутун инсоният учун бебаҳо мерос эканлигини таъкидлади.

Шунингдек, меҳмонлар инглиз тилида чоп этилган «Бухоро», «Хива», ўзбек заргарлик санъати ҳақидаги «Металлдаги қўшиқлар» китоби ҳамда турли маълумотнома, видеофильм ва фотоматериаллар билан танишдилар. Анъанавий ҳунармандчилик, каштачилик ва зардўзлик намуналаридан завқландилар.

Б. ОЛИМОВ,
«Жаҳон» ахборот агентлиги мухбири.

Лондон.

● «ҒАЛЛА — 97»

УЧ ВИЛОЯТ ЗАФАРИ

ФАРҒОНА

Вилоят ғаллакорлари 90 минг гектар майдондаги ҳосилни ўриб-янчиб олиб, давлат буюртмасини зиёди билан уддаладилар. Қабул пунктларига 215 минг тоннадан кўпроқ дон етказиб берилди. Ҳосилдорлик 34 центнерни ташкил этди.

Эришилган меҳнат ютуғига, айниқса, Бешариқ, Олтиариқ ва Учкўприк туманлари ғаллакорлари салмоқли ҳисса қўшдилар. Бу туманларда мутаносиб равишда 17,5, 15,3 ва 13,6 минг тоннадан хирмон уйилди. Шунингдек, Қува, Боғдод, Данғара, Бувайда, Фурқат, Тошлоқ, Охунбобоев, Риштон, Фарғона туманлари деҳқонлари ҳам давлат буюртмасини оширib уддаладилар.

Вилоятда ҳали ғалласи ўриб олинмаган 2 минг гектардан зиёд пайкал мавжуд. Бу ғаллазорларда ҳосил пешма-пеш йиғиштириб олиняпти. Шу билан бирга, иккинчи ҳосилга пухта замин яратиш ҳам диққат-эътиборда турибди.

Н. СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

СУРХОНДАРЁ

Бу вилоятда жорий йилда суғориладиган ғалла майдони бултургидан 10 минг гектар кам эди, аммо 24 минг тонна дон кўп тайёрланди. Бир йилда ҳосилдорлик гектар ҳисобига 3,5 центнер ошди.

Омборларга 207 минг тонна сара дон тўкилди.

Узун туманида ғалла тайёрлаш шартномаси 18 кунда қойиллатилган бўлса, сариосиёликларга ана шу маррани эгаллашга 20 кун кифоя қилди. Тарозидан 24 минг тонна ғаллани ўтказган деновликлар ҳам бу йилги мавсумни катта уюшқоқлик ва сафарбарлик билан ўтказдилар. Бу туманларда ҳар гектар ердан 38-40 центнердан ҳосил йиғиштириб олинди.

Вилоят хўжаликларида ғалла ўрим-йиғими давом этмоқда. Ҳосилдан бўшаган ерлар эса шудгорланиб, такрорий экинлар экилаётир.

Тожиддин РАЗЗОҚ,
«Халқ сўзи» мухбири.

НАМАНГАН

Вилоят ғаллакорлари мавжуд 70 минг гектар майдондан 173 минг тонна сара дон саранжомлаб, давлат буюртмасини бажардилар.

Бу ютуққа Наманган, Норин, Учқўрғон, Уйчи, Поп туманлари деҳқонлари муносиб ҳисса қўшдилар.

Вилоят ғаллазорларида ўрим-йиғим жадал олиб борилмоқда. Ҳосилдан бўшаган майдонларга эса картошка, сабзавот ва чорва озуқаси учун оралиқ экинлари экилаётир.

А. МАДАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

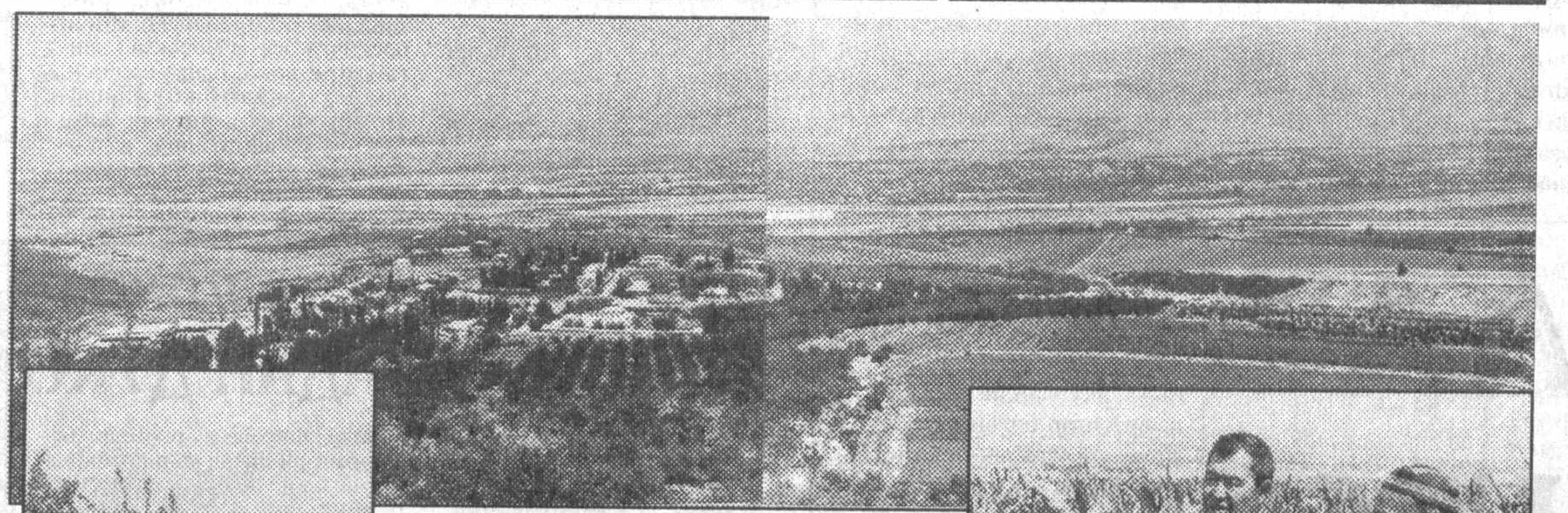

ПАЙЧИЛАРНИНГ ШАШТИ БАЛАНД

Бўстонлиқ туманидаги Боймирзаев номли жамоа хўжалиги ҳиссадорлик жамиятига айлантирилгач, унинг 322 нафар аъзоси ва 50 нафар жамоа фахрийси ўз акциясига эга бўлди. Ҳар бир акционерга қимматли қоғоздан ташқари ер ҳам бўлиб берилди. Шунга яраша ишда ҳам кескин ўзгариш бошланди. Асосий ишлаб чиқаришдан ташқари аҳолига хизмат кўрсатувчи тармоқларга ҳам эътибор кучайтирилди. Сутни қайта ишлаш цехи, тегирмон қуриб ишга туширилди. Ҳиссадорлар энди 1000 тонна маҳсулотни қайта ишловчи консерва заводи қуришга ҳозирлик кўришаяпти.

СУРАТЛАРДА: ***ҳиссадорлик жамияти шундай сўлим табиат қўйнида жойлашган; узумчилик-боғдорчилик бригадасида йиғим-терим қизғин; бригада бошлиғи Ш. Юсупов ва бошқарув раиси Қ. Йўлдошев.***

Р. НУРИТДИНОВ (ЎзА) олган суратлар.

КИТОБ — ҲАЁТ ДАРСЛИГИ

Ўзбекистон хотин-қизлар қўмитаси, «Маҳалла» республика хайрия жамғармаси ҳамда «Соғлом авлод учун» ҳукуматга қарашли бўлмаган халқаро жамғармаси 16 июль куни Президент Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» китоби бўйича конференция ўтказди. Муҳокамада вилоят, шаҳар ва туман хотин-қизлар қўмиталарининг, маҳалла қўмиталарининг, бир қанча жамоатчилик жамғармалари ва бошқа ташкилотларининг вакиллари иштирок этди. Учрашувни Бош вазир ўринбосари, республика хотин-қизлар қўмитасининг раиси Д. Ғуломова бошқарди.

Муҳокама иштирокчилари китобда давлатимиз иқтисодий, сиёсий ва маданий тараққиётининг шартлари ва кафолатлари илмий асослаб берилганини айтишди. Бу фундаментал асарда ҳозирги жамият турмушининг энг долзарб муаммолари ёритилиб, уларни ҳал этиш йўллари кўрсатиб берилган. Китобда акс этган давлат ҳамда унинг барча фуқаролари олдида турган энг муҳим вазифа -- ижтимоий-иқтисодий тараққиётнинг барча соҳаларида қонуннинг сўзсиз устуворлигига эришиш вазифаси таъкидланди. Бу ишда жамоат ташкилотлари, шу жумладан, хотин-қизлар ташкилотлари ва маҳалла қўмиталари, инсон ҳуқуқлари институти муҳим ўрин тутади.

Мамлакатимиз раҳбарининг китоби, дейилди учрашувда, ҳар бир фуқаро учун дарслик, кундалик дастуруламал бўлиши лозим, бу асарда чиқарилган хулосалар ва амалий тавсияларни ўрганиш ҳамда амалга ошириш Ўзбекистон XXI асрда давлатларнинг жаҳон ҳамжамиятида ўз муносиб ўрнини эгаллашининг кафолатидир.

Учрашувда Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Ў. Раҳматов сўзга чиқди.

(ЎзА).

● ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

АНДИЖОН: ШОИР ХИЁБОНИ

Андижон шаҳридаги машинасозлик ҳиссадорлик жамиятига қарашли маданият ва истироҳат боғи ўрнида Чўлпон хиёбони, унинг уй музейи ва ҳайкали қад кўтармоқда. Уни вилоят меҳнаткашлари ҳашар йўли билан тиклаяпти, хусусан, Олтинкўлдаги 101-механизациялашган кўчма қурилиш бирлашмаси бинокорлари кураш майдони, темир-панжара девор, йўлкаларни бунёд этаётган бўлсалар, Шукуржон ҳожи Содиқов ўз ҳисобидан салқин ичимликлар дўконларини қураётир. «Ризқ» ҳиссадорлик жамияти эса бу ерда меҳнат қилаётганларга бепул иссиқ овқат тайёрлаб бермоқда.

«Электроаппарат» ҳиссадорлик жамияти бўлажак қурилиш мажмуига 100 минг сўмлик жиҳозлар инъом этган эди. «Электродвигатель» корхонаси эса 50 минг дона пишиқ ғишт етказиб берди. Шаҳарнинг энг кўркам, кишилар гавжум ана шу боғи андижонликларнинг шоирга бўлган чексиз эҳтироми рамзидир.

О. ШОДМОНАЛИЕВ.

ФАРҒОНА: ЁШЛАР КАМОЛОТИ - ВАТАН РАВНАҚИ

Фарғона вилояти телерадиокомпанияси ҳамда «Фарғона ҳақиқати» -- «Ферганская правда» газеталари таҳририятлари томонидан республикамиз мустақиллигининг олти йиллигига бағишлаб ўтказилаётган танлов шундай деб аталади. Танловни ўтказишдан мақсад баркамол, иқтидорли ёшларни тарбиялаш, уларни қўллаб-қувватлаш, илғор технология ва тажрибаларни оммалаштиришдан иборатдир.

Танловга тақдим этилаётган асарларда ёшлар маънавияти, руҳий дунёси, яратувчилик ва бунёдкорлик ишлари, орзу-умидлари ўз ифодасини топган бўлиши лозим.

Ғолибларни 5000 сўмдан 10000 сўмгача олтита мукофот кутмоқда.

С. НАБИЖОН.

НАВОИЙ: КОСИБЛАР САХОВАТИ

Навбаҳор туманидаги «Сармиш» жамоа хўжалигида косиблар цехи иш бошлади. Бу ерда қисқа муддат мобайнида наманганлик қўли гул косиб Каримжон Нурматов кўплаб шогирдлар тайёрлади.

Бугунги кунда Толиб Розиқов, Нажим Тошев, Учқун Ҳотамов, Мурод Мустафоев каби ёш усталар терига ишлов бериш, пойабзал, пўстин ва телпак тикиш сирларини ўрганиб, мустақил иш юритмоқдалар. Яқинда улар 200 жуфт оёқ кийимини Навоий шаҳридаги «Меҳрибонлик уйи» тарбияланувчиларига тортиқ қилдилар. Савобдан бошланган иш хайрли бўлади, дейдилар-ку!

Темур ЭШБОЕВ.

● ҚОНУН ЛОЙИҲАЛАРИ МУҲОКАМАДА

БОЖХОНА ТИЗИМИ: ТАКЛИФ, МУЛОҲАЗА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг апрель ойида бўлиб ўтган сессиясида «Божхона кодекси» ва «Божхона тарифлари» тўғрисидаги қонун лойиҳалари биринчи ўқишда қабул қилиниб, умумхалқ муҳокамасига ҳавола этилган эди.

Яқинда Фарғона вилояти божхона тизими ходимлари мазкур қонун лойиҳалари муҳокамасига бағишланган илмий конференцияга тўпландилар. Анжуманда янги қонунлар нафақат божхона ишини яхшилаш, балки тадбиркорлар, ишбилармонлар, тижоратчилар, хуллас, жамиятимиз барча аъзоларининг манфаатларини ҳимоя қилишда зарур аҳамият касб этиши таъкидланди. Дунёдаги ривожланган мамлакатлар тажрибаси асосида тайёрланган ушбу ҳужжатларда божхона тизимида ечимини кутаётган лицензия ва четдан келтирилаётган товарларга мувофиқлик сертификатлари бериш, экспертлар билан ишлаш, энг асосийси, аҳолининг саломатлиги ва хавфсизлигини таъминлаш билан боғлиқ муҳим масалаларга кенг ўрин ажратилганлиги эътиборга моликдир.

Шунингдек, анжуманда қонун лойиҳаларини янада такомиллаштириш ҳақида фикр-мулоҳазалар билдирилди. Бу ўз-ўзидан тушунарлидир. Ҳозирги шарт-шароит божхона хизматида экспертиза, лабораториялар тармоқларини, уларнинг ҳуқуқлари ва имтиёзларини кенгайтиришни тақозо этмоқда. Агар экспертиза лабораториялари учун кўпроқ имкониятлар яратилса, қатор жиноий хатти-ҳаракатлар ва сифатсиз товарларнинг йўли тўсилган бўлар эди. Масалан, ўтган йили вилоятга келтирилган 64 тонна дон 3-сифат даражасига эга, деб кўрсатилган. Лекин маҳсулот текширилганда 5-сифат даражасида эканлиги аниқланди. Бундай ғайриқонуний ишларнинг олдини олиш, божхона фаолиятини такомиллаштириш учун қонунларимизнинг пухта ва мукаммал бўлишига эришишимиз лозим, дея таъкидланди конференцияда.

Набижон СОБИР,
«Халқ сўзи» мухбири.

ТОШҚЎРҒОНГА ХУШ КЕЛИБСИЗ!

Етмишинчи йилларда янги ўзлаштирилган Қарши чўлларидаги хўжаликларидан бирига «Ғалаба» деган жарангдор ном берилганди. Кейинчалик хўжалик марказида бинойидек қўрғон юзага келди, аҳоли бу жойни дарахтларга буркаб ташлади. Мазкур қўрғон ҳам «Ғалаба» деб номланди. Бундан 4-5 йил олдин тузилган фуқаролар йиғинига ҳам «Ғалаба» номи берилди. Хуллас, зафарли юришлар кўзга ташланмасди-ю, ҳамма ёқни ғалабанинг довруғи босганди. Аслида, бу жойларда ҳам унутилган анъаналар, хира тортган тарихий қадриятлар панада қолиб кетаётганди. Жумладан, бундан 30 йилча олдин тап-тақир даштда бунёд этилган хўжаликни Яккабоғ туманидаги Тошқўрғон қишлоғидан кўчириб келтирилган одамлар обод этишди. Қарши чўлини оммавий ўзлаштириш ташаббуси билан кўчирилган тоғликлар бутун меҳрини, куч-ғайратини янги ватанларига бағишладилар. Ўтган йиллар ичида хўжалик юксалди, марказий қўрғон шаҳарча қиёфасини касб этди.

Яқинда ана шу шаҳарчанинг номи ўзгартирилди. Зиёлилар ва фаолларнинг ташаббуси билан унга «Тошқўрғон» номини бериш таклиф қилинганди. Вилоят ҳокимлиги атамалар қўмитаси бу хоҳишни инобатга олди. Мингга яқин ўқувчи таълим оладиган мактаб, қишлоқ шифохонаси, автомат-телефон тармоғи ва бошқа замонавий қулайликларга эга бўлган маскан Тошқўрғон деб аталадиган бўлди. Шундай қилиб, замона зайли билан вилоят харитасидан ўчирилган тарихий қишлоқ номининг янги манзилда яшаб қолишига кафолат яратилди.

Халил СУЛТОН.

● ОЛДИН ЯХШИНИ ГАПИР...

НОННИНГ ШИРИН ТАЪМИ

Нурали ака қарийб 40 йилдан буён далада меҳнат қилади. Дастлаб сувчи бўлиб ишлади, энди эса йирик бригадага раҳбарлик қилаяпти.

Бундан тўрт йилча муқаддам хўжалик бошқаруви раиси Эргаш Турсунқулов унинг бригадаси ерларини ҳам ғаллачиликка ўтказиш тўғрисида маслаҳат сол-ган эди. Тўғриси, раиснинг бу гапи ўшанда унга оғир ботганди. Суяги пахтада қотган одамга даб-дурустдан ғалла экасан, деб туришса, малол келаркан-да.

Аммо раиснинг раъйини қайтаролмади. Алмашлаб экишга тушган 20 гектар ерга дон сепди. Барибир ўша йили ғаллага кўнгилсиз бўлиб юрди. Дон билан бўлиб кетса, ҳудди пахтадан ажраб қоладигандек эди. Жиззах вилоятидан келтирилган «Сангзор--8» нави кутилганидан зиёд ҳосил берди.

Донни тегирмонда торттириб келишди. Нони ширин чиқди, чайнаган сайин маза берарди. Ана шу маза Нурали аканинг кўнглига чўғ ташлади. Келгуси йили ғалла майдонлари кўпайтирилди, ҳосилдорлик янада юқори бўлди. Бу йил бригададаги 46 гектар ерда мўл ҳосил етиштирилди. Нурали ака буғдойнинг «Сангзор-8» навини ёқтириб қолди. Бу нав оқ буғдой серҳосиллиги, айниқса, даштнинг гармсел шамолларида тўкилиб кетмайдиган хусусиятлари билан маъқул келди.

Хўжалик комбайнчилари ҳам Нурали акани ёқтиришади. Унинг даласида меҳнат қилиш осон. Ғаллакорлар ўқариқларни кўмиб, далани бегона ўтлардан тозалаб, дошқозонларни қуриб, қўйларни сўйиб, механизаторларни кутиб ўтиришади.

Хўжаликдаги мавжуд етти комбайнниг ҳаммаси икки кун ичида Нурали ака Ҳақбердиев бошлиқ ғаллакорларнинг ҳосилини ўриб-янчиб беришди. Ҳар гектар ердан 53 центнердан буғдой олинди. Ҳосилнинг ҳаммаси элита навли уруғ сифатида қабул қилинди. Далаларда меҳнат қилган Баҳром Ҳақбердиев, Шуҳрат Мусаев, Саид Жониев, Мамарасул Ғофуровларнинг меҳнати эвазига мўл ҳосил етиштирилди.

-- Ғалла қанчалик тез ўриб олинса, баракаси шунчалик катта бўлади,—дейди моҳир ғаллакор Н. Ҳақбердиев. -- Чунки пишиб етилган бошоқлар саратон зарбидан қовжираб, тўкилмайди. Фақат фалон пайт эк, фалон пайтда ўр, деган кўрсатмалар ишга бағзан халақит беряпти. Экиш даврида тумандан ҳар гектар ерга 250 килограммдан уруғ ташлансин, деган буйруқ келди. Унинг бажарилишини текширгани назоратчилар ҳам чиқди. Бундай майдонларда ғалла яхши етилмади. Майсалар бўйчан ривожлангани билан, дон олиш кўнгилдагидек бўлмади. Дондан кўра сомон кўпроқ бўлди. Гектарига 160-180 килограммдан уруғ сепилган майдонларда ҳосил бўлиқ, бошоқлар тўқ ривожланди.

Касби туманидаги Ҳамза Хўжақулов номли жамоа хўжалиги ғаллакорларининг саркори Нурали Ҳақбердиевни бугун Қашқадарёда ҳамма яхши танийди. Чунки унинг даласида энг сара навли буғдой етиштирилмоқда.

П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• МУСТАҚИЛЛИГИМИЗНИНГ ОЛТИ ЙИЛЛИГИГА

ДАВЛАТ ҚУШИ

Айтишларича, тушида учган одамнинг бошига давлат қуши қўнармиш. Орзулари қушлар қанотида юксакликка ҳаволанган, улғайса осмонўпар бинолар тиклашни ният қилганлардан эди у. Аммо тақдири ерга, гоҳ қўли, гоҳ дили қабарган деҳқонлар қисматига туташиб кетди. Уни иқтисодий ночорлик сиртмоғи бўғиб ташлаган жамоага бошлиқ этиб сайлашганда, кўплар умидсизликка тушган эди. Ҳайратомуз воқеа юз берди: хўжалик мамлакатга танилди. Қишлоқлар тўла газлашди, одамларнинг қўли пул, омбори дон кўрди. Ёш ишбошининг кўксини давлатнинг шарафли нишони — «Дўстлик» ордени безади.

...Дала-тўш оқликка йўғрилган биёбон эмиш. Тўсатдан оёғига улкан илон чирмашибди. Тумшуғи қиличдек қуш боши узра чарх уриб, нуқул кўзларини чўқишга чоғланармиш. Шу аснода оппоқ булутдек кийим кийган қария пайдо бўлибди ва ҳассаси билан махлуқларни даф қилибди. «Хайрият тушим экан», дея у чўчиб уйғонди...

-- Сени Ҳизр бува қўллабди, -- отаси тушнинг таъбирини йўйди. -- Кўнглинг безовта, катта ташвишлардан чўчияпсан. Бошлиқни оёғидан оладиган илон ҳам, кўзини кўр қиладиган махлуқ ҳам — тийиқсиз нафси. Болта акадан кейин жамоамиз раисга ёлчимади. Сен эса... Хуллас, эр йигит элники, дейдилар...

У отаси қалбини ёқаётган армонни тушунарди. Қирқ йил бригадирлик қилган Йўлдош ака ўғли Бозорнинг эллигинчи ва олтмишинчи йиллар орасида колхозни бошқарган Болта Фозиловдек бўлишини орзу қилиб яшади. Раҳматлик Болта ака халқпарвар эди, ночорларга кўмак берар, одамлар меҳнатини қадрларди. Аммо машъум тузум бу улуғ инсоннинг бошига кулфат ёғдирди. Пахта тозалаш корхонаси райкомнинг топшириғи билан режани ортиғи билан бажарган хўжалик ҳисобига 80 тонна пахта ўтказиб қўйгани очилиб қолди. Натижада раис ва Йўлдош ака сингари бир нечта бригадирни суд қилиб, қамоққа тиқишди. Орадан уч-тўрт ой ўтмай, оқланиб чиқишди. Бироқ хўжаликдан барака кўтарилиб, ўттиз йил ичида ҳам қаддини тиклолмади.

Бозор Эшдавлатов бу воқеаларни эшитган. Меъмор бўлишни орзу қилса-да, отасининг хоҳишига кўра, Тошкент халқ хўжалиги институтини битириб, 1978 йилда иқтисодчи сифатида колхозга келган эди. У ёшлигидан ниҳоятда қобилиятли эди. Ҳисобчи ва бош иқтисодчи бўлиб ишлар экан, хўжаликнинг баланд-пастини, ҳисоб юритишнинг чалкаш томонларини тезда билиб олди. Деҳқон ердан узилиб қолган, ғоя иқтисодни кемираётган тузумда ҳамма нарса омонат эди. Янги-янги раислар келишар, оқимга тушиб, ноилож қалбаки ҳужжатлар тузишарди. Саксон тўртинчи йилда пахтага қўшиб ёзиб, анча киши қамалиб ҳам кетди. Мутахассис етишмасди, Бозор Эшдавлатовни бош ҳисобчи этиб тайинлашди. У ҳисоб-китобни пухта билгани билан муттасил режа бажарилмаётган хўжаликни кўтаришга чоғи келмасди. Натижада айрим қишлоқлар ажралиб, алоҳида хўжалик тузиб олишди. Жамоага раис сайлашаётган пайтда ҳеч ким кутмаган ҳодиса юз берди: одамлар гурра туриб, мажлисни тарк этишди...

Эл-улус «юқори»нинг тавсияси билан келган раислардан қўлларини ювиб қўлтиққа уришганди. Улар энди оддий деҳқоннинг фарзанди Бозор Эшдавлатовга умид кўзини тикишди. У эса сира унамасди. Охири кўпчилик кўндирди. Ўшанда 1992 йилнинг апрели, Бозор Эшдавлатов эса ўттиз саккиз ёшда эди.

Мансаб — шараф эмас, синовдир. Эл синовидан ўтолмай, ном-нишонсиз кетганлар қанча. Ўтмишдошларидан фарқли ўлароқ, Бозор Эшдавлатов иқтисодни, хўжаликни комига тортган иллатларни яхши биларди. Қишлоқларнинг 10 минг аҳолиси атиги 1060 гектар ерга кўз тикканини, тупроқ унумсиз, техника эски, қарз қулоққа чиққанини ёш раис эсдан чиқаролмасди. Охири, ўша пайтда Республика техника таъминоти ташкилоти бошлиғига тўрт бора мурожаат қилди:

«Қарз олдик, янги техникасиз иш юрмаяпти. Бизга ишонинг, қарзни узамиз...»

У нишонни тўғри олган экан. Пул қадрсизланиши, техникасиз косалари оқармаслигини англаб етганди. Шу тарзда хўжалик учун 10 та ҳайдов, 20 та «МТЗ-80», 15 та «Т-28» русумли трактор, 5 та автомашина, 25 та тележка, 30 та плуг, жами 100 та янги техника ва ускуналар сотиб олишди. Ўшанда 11 миллион сўм эвазига олинган ҳар битта техника воситаси ҳозир 200 сўмдан ҳисобда турибди. Бу «туғма иқтисодчи» бошлиқнинг биринчи ютуғи эди!

Аммо ер чарчаган эканми, пахта режаси бажарилиши учун 45 тонна етмай қолди. Раис ўзи бош бўлиб, Муборак туманига отланишди. Чўл далаларида қолиб кетган пахтани териб келиб, режани ошириб адо этишди. Қўшимча тўловга илинишди. Бу орада хўжаликнинг «Ленинград», деган номи ўзгарди. Хўжалик улуғ инсон Болта Фозилов номи билан аталди. Ёш раис элга катта тўй қилиб берди...

Ғаллазорлар кенгайгач, қишлоқдаги асосий ёқилғи ғўзапоя етишмай қолди. «Деҳқоннинг қозони қандай қайнайди?!» Хўжалик ҳисобига қолган пахта толаси, оралиқ экинлардан келган даромадларни ишлатишди. Хуллас, тўқсон учинчи йилда 72 миллион сўмлик қурилиш амалга ошиб, барча қишлоқлар хонадони табиий газдан баҳраманд бўлди. Бу -- иккинчи қутлуғ қадам бўлди. Тўқсон олтинчи йилга келиб хўжалик ўзини тўла тиклаб олди. Ғалла ҳосилдорлиги 55 центнерга етди. Давлат буюртмаси ошириб адо этилди. Пахтадан яхши даромад келди. Бирорта ташкилотдан қарз қолмади. Иш ҳақи ойма-ой узилди. Бозор Эшдавлатовнинг кўксини «Дўстлик» ордени безади.

-- Бу мукофот кўпчилик меҳнатига берилди, -- дейди Бозор Эшдавлатов яқинда учрашганимизда. -- Қишлоқ хўжалиги тараққиётига бағишланган кенгашда юртбошимизнинг мулоҳазаларини эшитдим. Хўжалигимизнинг ютуқлари юртбошимизнинг назарларига тушибди.

Аммо ҳали ечилмаган масалалар кўп. Ер чарчаган. Ғаллани икки йилдан ортиқ бир жойга экиб бўлмайди. Бу йил 499 гектар ғаллазорнинг ҳар гектаридан 54 центнердан ҳосил олдик. Ўрим 12 иш кунида якунланди. Сабаби -- ижарачилар билан гектаридан 45 центнердан дон етказиб бериш юзасидан шартнома тузганмиз. Ошиғи ўзлариники.

-- Кўпгина хўжаликларда дон тугул, иш ҳақларини кечикиб олишолмаяпти. Сизларда эса...

-- Бизда ҳеч ким бошоқ ўғирламайди, -- дейди Бозор Эшдавлатов. -- Чунки ўзларининг ҳақларини билишади. Ер, мулкнинг эгаси шулар. Биз ҳаммадан кўп ғалла, пахта етиштираяпмиз, солиқларни ўз вақтида тўлаяпмиз. Бу мустақиллик, ҳукуматимиз қарор ва кўрсатмалари амалда бажарилаётгани туфайли. Агар ички имкониятлар ишга солинмаса, яна қарзга ботамиз. Масалан, шу йил 30 гектар ерни ижарачиларга шартнома асосида бердик. Гўнг чиқаришди, уруғ тайёрлашди ва май ойида эртаги картошка етиштириб, 4 миллион сўм даромад кўришди. Шундан 2 миллион сўмини банкка топшириб, кейин иш ҳақи сифатида тарқатдик. Ўрнига маккажўхори экишди. Ҳар гектардан 1700 килограммдан дон ва кўк массанинг ярмини хўжаликка топширишади. Хўш, бунинг нимаси ёмон? Хўжаликда нон цехи, шоли оқлайдиган тегирмон қуриб олдик. 5 та қишлоқда ўз кучимиз билан сауна қурмоқчимиз. Арзонга тушади. Яқинда «Тез ёрдам» -- қишлоқ шифохонаси қурилиши бошланади. Маблағи биздан...

Тўғрисида ҳумо қуши қанот қоқиб турган юртимизда иқтидорли кишилар ишбошига келишмоқда. Бозор Эшдавлатов ҳам давлат қуши бошига қўнганлардан. Унинг кўксида мавжли дарё оқмоқда. Бу дарё нон-насиба улашаётган она заминга туташ.

Юнус УЗОҚОВ.

АЭРОПОРТ ҚИЁФАСИ ЎЗГАРМОҚДА

Қадим Бухоронинг 2500 йиллик тўйи яқинлашган сари шаҳарда бунёдкорлик ва ободонлаштириш ишлари тобора қизғин тус олиб бораётир. Жумладан, Бухорода янги аэропорт қурилиши ҳам жадал суръатлар билан давом этмоқда.

Маълумки, шу йилнинг январида бир неча мамлакат вакиллари билан имзоланган халқаро битимга кўра, Бухоро, Самарқанд ва Урганчда жаҳон андозаларига мос келадиган замонавий аэропортлар бунёд этиш кўзда тутилган эди. Ҳозир Бухоро аэропортида Япония, Туркия, Франция, Германия, Югославия фирмалари фаол иш олиб боряпти.

-- Бунёдкорлик ишлари икки босқичга ажратилган,-- деди биз билан суҳбатда Бухоро аэропорти бошлиғи Т. Баҳромов. -- Биринчи босқичда учиш-қўниш йўлаги, алоқа тармоқларини таъмирлаш ҳамда соатига 150 мижозга хизмат кўрсатувчи янги аэровокзал ва қўшимча энергия билан таъминловчи кичик станцияни фойдаланишга топшириш кўзда тутилмоқда. Иккинчи босқичда эса, аэровокзал кенгайтирилади, шунингдек, самолётларнинг учиб-қўнишини мувофиқлаштирувчи янги мажмуа бунёд этилиб, радиолокация тармоқлари янгидан таъмирланади.

Қурилишда Япониянинг «Мицуи» ва «Мицубиси» фирмалари бош пудратчи сифатида фаолият кўрсатмоқда. Ёрдамчи пудратчи ҳисобланган Туркиянинг «Ай-Сел» фирмаси пардозлаш ишлари, шунингдек, учиш-қўниш йўлагини асфалтлашни ўз зиммасига олган. Германиянинг «Сименс» фирмаси эса электр тармоқлари ва ёритиш ускуналарини қайта таъмирлаш билан машғул.

Бунёдкорларнинг самарали меҳнати туфайли, аэропорт биноси атрофига фавворалар ўрнатилди, ҳовузлар барпо этилди. Ерлар мармар билан қопланди, 2700 квадрат метр майдонга безакли ғиштлар ётқизиляпти. Қурувчилар янги аэропорт қурилишини юбилей арафасида, яъни шу йилнинг 25 сентябрида туғаллаш ниятидалар.

И.САФАРОВ,
ЎзА мухбири.

• БОЗОР ИСЛОҲОТЛАРИ ЙЎЛИДА

ФИРМА: ДАЛАДАН ДЎКОНГА ҚАДАР

Рақобатбардошли товарларни экспорт қилиш -- Ўзбекистоннинг жаҳон хўжалик юритиш жараёнида тенг иштирок этишининг асосий шартларидан биридир.

Бундай маҳсулотларни ишлаб чиқариш учун эса шунга мос келадиган юксак технологияларни ўзлаштириш зарур. Бундай технологияларнинг эгалари ва уларни ишлаб чиққан кишилар эндиликда мамлакатимиз билан ҳамкорлик қилишдан манфаатдордир. Республика бизнес-инкубаторида бўлиб ўтган жаҳонга машҳур «Фата» фирмаси технология лойиҳалари билан таништириш маросими бу фикрни тасдиқлайди.

Маросимда Бухоро, Жиззах ва Тошкент вилоятларидан кичик ва ўрта бизнес вакиллари, шунингдек республиканинг тадбиркорликни қўллаб-қувватлайдиган бир қанча ташкилотлари намояндалари иштирок этди. Улар «Фата» фирмасининг фаолияти, фирма мутахассислари мамлакатимизда жорий этиш учун таклиф этаётган энг истиқболли лойиҳалар билан танишдилар.

Бундан ярим аср муқаддам Италиянинг Турин шаҳрида барпо этилган фабрика тусидаги кичик корхона ривожланиб, ҳозир жаҳонга машҳур «Фата» фирмасига айланди. У саноатни автоматлаштириш, алюминийни қайта ишлаш, озиқ-овқат маҳсулотларини қайта ишлаш ва сақлаш каби муҳим тармоқларда Европадаги пешқадам корхона бўлиб қолди. Буюк Британия, Германия, Испания, Финляндия, Франция ва АҚШда фирманинг филиаллари, жаҳоннинг бошқа бир қанча мамлакатларида ваколатхоналари бор. Фирма фаолиятининг ўзига хос хусусияти — аниқ ишлаб чиқариш жараёнларини ишлаб чиқиш ҳамда уларни турли тармоқларга жорий этишгача бутун йўлни ўз ичига оладиган комплекс технологияларни яратишдан иборат.

А. ИВАНОВА,
ЎзА мухбири.

БИНОЛАР КЎРКИГА КЎРК ҚЎШИБ...

Чуст — Фарғона водийсининг энг сўлим, хушманзара масканларидан бири бўлиш билан бирга табиатнинг кўплаб инъомларига бой жой. Хусусан, бу ердаги тоғ жинсларидан олинадиган травертин тоши қурилишларимизда кўплаб ишлатилиб, бинолар кўркига кўрк, чиройига чирой қўшмоқда.

Чуст туманидаги «Травертинтош» жамоа корхонасида ҳозирча ойига 400 квадрат метр маҳсулот ишлаб чиқарилмоқда. Меҳнат аҳли келгусида бу қурилиш материалини кўплаб тайёрлаш мақсадида Италия технологиясини сотиб олишни режалаштириб турибди. Бу эзгу ният амалга ошса, бу ерда бир ойда 60 минг квадрат метр сифатли травертин тоши тайёрлаш мумкин бўлади.

СУРАТЛАРДА: *корхона аъзолари Музаффар Шаропов, Муроджон Раҳимов ва Фарҳоджон Омонов тайёр маҳсулот сифатини кўздан кечиришмоқда; завод аппаратчиси Зокиржон Тўрахонов.*

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган суратлар.

ДУНЁ ДАРАКЛАРИ

ХАВФСИЗЛИК МАСАЛАСИ МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ

ПРАГА. АҚШ Давлат котиби Мадлен Олбрайт расмий ташриф билан Чехияга келди. У бу ерда Чехия Президенти Вацлав Гавел, Бош вазир Вацлав Клаус, ташқи ишлар вазири Йозеф Железнец билан учрашди.

Учрашувларда НАТОнинг Шарққа кенгайиши жараёнида Европа хавфсизлигига доир масалалар муҳокама қилинди.

ЯПОН ОЛИМЛАРИНИНГ ЯНГИ ИХТИРОСИ

ТОКИО. Япония фан-техника бошқармасининг маълум қилишича, мамлакат олимлари бир вақтнинг ўзида бир неча ишни бажара оладиган ўта замонавий компьютер-телефон устида бош қотирмоқда. Япон олимларининг янги ихтироси 2003 йилдан амалда жорий этила бошлайди.

Ён дафтарчадан катта бўлмаган мазкур компьютер-телефон «Интернет» каби халқаро тизимларга уланади ва мижозлар учун электрлашган усулда савдо-сотиқ қилиш, мактуб жўнатиш ва бошқа ишларни тез ва осон бажариш имконини беради.

РАСМИЙ САФАР

ТБИЛИСИ. Туркия Президенти Сулаймон Демирэл икки кунлик расмий ташриф билан Грузияга келди.

Ушбу ташриф асносида икки мамлакат раҳбарларининг Қўшма баёноти, шунингдек, бир неча қўшма ҳужжатлар имзоланиши кутилмоқда. Улар орасида ҳарбий-техника соҳасида ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома ҳам бор, деб хабар беради РАТА-ТАСС ахборот маҳкамаси.

ДУНЁ ДАРАКЛАРИ

• КЕЧА ВА БУГУН

АБАДИЙЛИК ҚОНУНИ

Ҳадемай республикамиз мустақиллигининг олти йиллигини нишонлаймиз. Бу даврда жонажон мамлакатимиз ижтимоий, иқтисодий, сиёсий ҳаётидаги улкан ўзгаришларни бир сарҳисоб қилсак, кўнгиллар тоғдек кўтарилади, беихтиёр қалбимизда ғурурланиш ҳисси жўш уриб, руҳланиб кетамиз.

Нега ғурурланмайлик ахир? Мустақил Ватан ўзимизники бўлса, она тилимизда эмин-эркин сўзлашсак, Қомусимиз, Байроғимиз, Мадҳиямиз, Гербимиз, пулимиз ўзимизники бўлса, БМТ қароргоҳида байроғимиз ҳилпираб турган, Ўзбекистон деган давлатни бутун дунё тан олиб, у билан борди-келди қилаётган бўлса, бундан-да катта шараф борми?

Яқинда Россияда чиқадиган нуфузли газеталардан бирида Марказий Осиёда ягона -- Асакадаги «ЎзДЭУавто» заводи, унинг ҳозири ва келажаги ҳақида озгина кинояли, лекин ҳавас билан ёзилган мақолани ўқиб, хурсанд бўлиб кетдим. Ҳар қалай, тан олишаркан-ку!

Олти йил муддат тарих олдида ҳеч гап эмасдир, аммо ана шу мустақиллик даври республикамизда барча соҳаларда қилинган ишлар кўламини кўз олдимизга келтирсак, кўнглимиз таскин топади.

Бу жуда яхши ва ютуқлар албатта ўзимизники. Баъзида кундалик ҳаётимизда рўй бераётган воқеаларнинг гувоҳи бўлиб, эски даврдан қолган иллатлардан нечоғли халос бўлаётганимизни кузатиб, ўйлаб қоласан киши.

Ўша эски социализм мафкурасидан қолган «мерос»лардан бири -- ном қўйиш касаллигидир. Тўғри, биров ўзининг ҳалол ишлаб топган маблағидан савоб учун кўприк қуради ёки кичкинароқ бўлса-да, мактаб бино қилади. Бу бизнинг ўзбек-мусулмончилик одатларимизда азалдан бор нарса. Бу ҳам ибратли одат. Бу ҳам ном қолдиришнинг бир кўриниши-да.

Шўролар даврида эса ҳар бир жабҳада ном қўйиш авж олиб кетди. Айниқса кўча, хўжаликларнинг номланишини айтмайсизми? Ўзбекистонга ҳеч бир дахли йўқ киши, шахсларнинг кўча, мактаб, жамоа, давлат хўжаликларига номлари қўйиб ташланди. Ҳали-ҳануз бундай «ном»лар мавжуд.

Кейин жой номлари, айниқса кўча, мактаб, жамоат ташкилотларини номлашда таниш-билишчилик кучайиб кетди. Беш-ўн йил жамоада бош бўлганми, йўқми ёки мактабда олти-етти йил директор бўлиб ишлаб-ишламаган кишиларнинг фарзанд, қариндош-уруғлари номини абадийлаштиришга тушиб кетишди.

Бундан ташқари, турли фирмаларга буюк авлод-аждодларимиз Ал-Хоразмий, Амир Темур, Навоийларнинг номларини қўйиш урфга айланди. Баъзан газеталарда «Навоийсут», «Навоийгўшт» деган атамаларни ўқиб, буюк бобокалонимиз хотираси олдида минг бора изза бўламиз.

«Беруний туманидаги «Абай» бўрдоқичилик ва гўшт етиштириш комплекси, Ёзёвон туманидаги «Ш. Рашидов номли бўрдоқичилик ва гўшт етиштириш корхонаси» кабиларни ўқиганда-чи? (Мисоллар «Осиё бозори» газетасининг 1997 йил 11-17 апрель сонидан олинди).

Улуғларимизнинг номларини ҳуда-беҳудага, жойларда такрор-такрор қўйиш ҳам ҳурматсизлик, маданиятсизликдан бошқа нарса эмас. Масалан, республика бўйича Навоий номли мактаб 110 та, Ҳ. Ҳ. Ниёзий номли -- 104 та, Улуғбек номли -- 96 та, Ҳ. Олимжон номли -- 86 та, Беруний номли -- 86 та, Бобур номли -- 86 та, Қорақалпоғистон Республикаси бўйича Бердақ номли -- 14 та, Ажинияз номли -- 12 та мактаб бор экан. Ҳали хўжаликларга қўйилган номлар-чи?

Бундай нохуш оқибатларнинг олдини олиш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йилнинг 31 майида 311-сонли «Ўзбекистон Республикасидаги маъмурий-ҳудудий бирликлар, аҳоли пунктлари, ташкилотлар ва бошқа топонимик объектларнинг номларини ўзгартириш ва тартибга солиш тўғрисида»ги қарори қабул қилинди. Шу қарор асосида Ўзбекистон Республикасидаги топонимик объектларга ном бериш масалаларини мувофиқлаштирувчи Республика комиссияси тузилди. Комиссия белгиланган қоидалар асосида топонимик объектларнинг номларини ўзгартириш ва тартибга солиш бўйича тавсиялар ишлаб чиқиб, жойларга юборади.

Мазкур қарор чиққанидан кейин жойларда ишлар сезиларли даражада олиб борилиб, мавжуд камчиликларга барҳам беришга ҳаракат қилиняпти. Ҳозирда ҳар бир вилоят, шаҳар ва туманлар ҳокимиятлари қошида топономик объектларга ном бериш ва уларнинг номларини ўзгартириш масалаларини ҳал этиш тартиби билан шуғулланувчи комиссиялар фаолият кўрсатяпти. Комиссия истиқлолимиз мафкурасига мос келмайдиган топонимик атамаларни бекор қилиш, буюк тарихий шахсларнинг номларини кичик ташкилот ва муассасаларга қўйилишини, шунингдек, айрим номларни бир неча жамоа, хўжалик, таълим масканларига такроран қўйиш мақсадга мувофиқ эмаслигини кўриб чиқиш каби ишларни амалга оширмоқда.

Комиссия фаолиятидаги яна бир муҳим йўналиш -- тарихий жой номларини қайта тиклаш борасида ибратли ишлар амалга оширилмоқда. Биргина пойтахт мисолида оладиган бўлсак, собиқ Ленин туманининг Миробод, Октябрь туманининг Шайхонтоҳур, Фрунзе туманининг Яккасарой, Киров туманининг Юнусобод деб, қайта тикланиши ҳамманинг кўнглидагидек иш бўлди.

Вилоят, шаҳар, туманларда ҳам бу соҳада ибратли ишлар амалга оширилмоқда.

Аммо... Шаҳар, туманлардаги топонимик комиссия иши билан танишганимизда, ҳужжатларда миллий мафкурамизга мос келмайдиган номлар пайдо бўлганини ҳам кўрамиз. Кўча, маҳаллаларда бўлганимизда, эса баъзида эски номлар ёзилган тахтачаларни ҳамон осиғлиқ турганини кўриб, ҳафсаламиз пир бўлади.

Хоразм вилоятининг Гурлан туманида бўлганимизда, собиқ «Правда» номли хўжаликнинг «Зарбдор», Киров номли хўжаликнинг «Амударё», «Коммунизм» хўжалигининг «Вазир», «Коммуна» хўжалигининг «Намуна» деб қайта ўзгартирилганининг гувоҳи бўлиб, кўнгиллар таскин топди. Қўшкўпир туманида эса бошқача аҳволни кўрдик: тумандаги 50 та мактабдан 15 тасига мактабга собиқ хўжалик раислари, мактаб директорларининг номи қўйилган. Туман раҳбарлари мактабларга, топонимик объектларга ном бериш масалаларини мувофиқлаштирувчи Республика комиссиясининг рухсатисиз ном беришган.

Қорақалпоғистон Республикасининг Амударё туманида эски тузум давридан сақланиб қолган хўжаликларнинг номлари вақтида ўзгартирилиб, тарихий, миллий номлар қайта тикланган. Масалан, Крупская овули — Қуюқ кўпир, М. Горький овули -- Ўрта қалъа, Тельман жамоа хўжалиги -- Қангли жамоа хўжалигига ўзгартирилган.

Тўрткўл шаҳридаги 44 та кўчанинг эски номлари ўзгартирилиб, янгича номланган. Шулардан 37 таси туман миқёсидаги ўқитувчи, хўжалик раҳбарлари, ички ишлар соҳасида хизмат қилган кишилар номи билан аталади. Бу ерда ҳам Вазирлар Маҳкамасининг юқорида эслатиб ўтилган қарорининг 5-бандидаги «объектларга кишилар номини бериш ҳақидаги маҳаллий ҳокимият органларининг қарорлари дастлабки тарзда Ўзбекистон Республикасидаги топонимик объектларга ном бериш масалаларини мувофиқлаштирувчи Республика комиссияси билан келишилиши шарт», -- деган қоидага риоя қилинмаган.

Объектларга кишилар номини беришдаги муаммоларга дуч келганимизда, одатда мутасадди раҳбарлар: «Бу номларни 4-5 йил илгари қўйганмиз», -- деб жавоб беришади. Масалага бундай ёндошиш нохолисликдир. Чунки Вазирлар Маҳкамаси қарорининг 4-бандида: «1996 йил 1 сентябргача ўзгартириладиган топонимик объектлар номларини қайта кўриб чиқиш, эски тузум давридан сақланиб қолган, номлари халқимиз тарихи ва анъаналари билан боғлиқ бўлмаган объектлар номларини ўзгартириш ва уларга ном беришда тарихий, миллий, табиий ва бошқа маҳаллий шароитларни ҳисобга олиш, кишилар шарафига қўйилган барча номларнинг белгиланган қоидалар ва мақсадларга мувофиқлигини қайта кўриб чиқиш топширилсин», -- деб кўрсатиб қўйилган. Топонимик объектларга ном бериш масалаларини мувофиқлаштирувчи Республика комиссиясининг мажлисларида мазкур масала ҳар томонлама ўрганилиб, тегишли тавсиялар берилмоқда: туман, шаҳар, вилоятлардан келган аризалар кўриб чиқилиб, ўзгартирилиши лозим бўлган жой номлари холисона ҳал этилмоқда. Комиссиянинг кейинги мажлисларида Жиззах, Наманган, Фарғона, Хоразм вилоятлари ва Тошкент шаҳри бўйича айрим кўча, мактабларнинг эскирган жой номлари ўзгартирилиб, ўрнига тарихий жой номлари, халқимизга ўз хизмати, меҳнати билан танилган кишилар номларини бериш тавсия этилди. Мазкур комиссия аъзолари мактабларга кишилар номини бериш ҳақида тушаётган таклифларни ўрганиб, иложи борича баъзи вилоятлар (Бухоро, Самарқанд, Тошкент шаҳри) тажрибасидан келиб чиққан ҳолда рақамлаш ҳақидаги таклифларни маъқуллади. Айтиш жоизки, бу ҳар томонлама яхши тажрибадир.

Ном қўйиш абадийлашишга кирадими? Бу фоний дунёда одамларга фақат яхшилик қилиб, ёмонликни раво кўрмасликнинг ўзи энг ибратли амаллардан бири эмасми? Илло, шунинг ўзи абадийликка дахлдор бўлса, ажаб эмас. Хайриятки жамиятимизда бундай олижаноб инсонларнинг сони бисёр. Гарчанд уларнинг номи бирор-бир кўча ёки хўжаликка қўйилиб абадийлаштирилмаса-да, яхшилиги ва савоб ишлари йиллар оша яшайверади. Бундан-да катта бахт бўлмаса керак.

Юсуф ҲАМДАМОВ.

УММОНДЕК ЧАЙҚАЛАР ОЛТИН БОШОҚЛАР

ФОТОРЕПОРТАЖ

Халқимиз учун нондан азиз нарса йўқ. Омборимиз донга, қорнимиз нонга тўйсин, деган эзгу ниятда Президентимиз ташаббуси билан ғалла мустақиллиги учун қилинаётган саъй-ҳаракатлар бугун ўзининг дастлабки натижаларини бера бошлади. Айни пайтда бутун эътибор ризқрўзимиз бўлган донни нест-нобуд қилмай йиғиштириб олишга қаратилаётгани ҳам бежиз эмас. Бу йил Самарқанд тумани далаларида етиштирилган ҳосил ҳам ҳар қачонгидан мўл бўлди.- Тумандаги «Зарафшон» жамоа хўжалиги ғаллакорлари 541 гектар майдонда деҳқончилик қилиб, ғалла мустақиллиги йўлида астойдил меҳнат қилмоқдалар.

СУРАТЛАРДА: ***«Зарафшон» жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Нўъмон Бурҳонов; илғор звено бошлиғи Хадича Ҳусанова.***

Т.НУРМУҲАММАД олган суратлар.

МУСИҚА БАЙРАМИ ЯҚИНЛАШМОҚДА

Республика Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан, бу йил Самарқандда илк бор «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивали ўтказилади. Шубҳасиз, бу фестиваль бастакорлар, ижрочилар, хонандалар, умуман, барча санъаткору санъатсеварлар учун улкан байрам, юртимизда миллий маданият анъаналарини тиклашга ва янада ривожлантиришга қаратилаётган эътибор намунасидир. Хўш, бу ҳақда санъаткорларнинг фикри қандай?

Рустам Абдуллаев, Ўзбекистон Бастакорлар уюшмаси раиси:

-- «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивалини ўтказишга ҳукуматимиз алоҳида аҳамият бераётгани биз, санъаткорларни беҳад қувонтирмоқда. Зеро, бу миллий маънавият ва маданиятга бўлган эътибордан далолатдир. Мустақил мамлакатимиз мазкур фестиваль воситасида Шарқ халқлари маданиятлари ўртасидаги қадимий муштаракликни тиклаш борасида муҳим қадам қўймоқда. Қарорда таъкидланганидек, фестивалнинг асосий мақсади Шарқ халқлари миллий мусиқа ва қўшиқчилиги ноёб намуналарини кенг тарғиб қилиш, миллий анъаналарни асраб-авайлаш, ёш авлод қалбида санъатга бўлган меҳр-муҳаббат туйғуларини камол топтириш, чин инсоний қадриятларни тараннум этиш, халқлар ўртасидаги дўстликни янада мустаҳкамлаш, ижодий ҳамкорлик, маданий-маърифий муносабатлар доирасини янада кенгайтиришдир.

«Шарқ тароналари» фестивалида халқ ижодиёти, мумтоз миллий мусиқа, замонавий миллий мусиқа намуналари намойиш этилади. Фестиваль доирасида «Шарқ халқлари мусиқа санъатининг муштараклиги» мавзуида халқаро илмий конференция ўтказилиши ҳам маданиятларимиз ўртасидаги узвий алоқаларни теранроқ англашга хизмат қилади деб ўйлайман. Бугунги кунда нафақат Шарқ давлатлари, балки Европа ва Америка санъаткорлари ҳам фестивалда қатнашиш истагини билдираётгани унинг халқаро майдондаги юқори мавқеини кўрсатиб турибди.

Бастакорларимиз фестивалга тайёргарлик ишларида фаол қатнашмоқда. Жумладан, кўпгина таниқли санъаткорлар анжуманнинг ижодий ишчи гуруҳларига аъзодир. Ўйлайманки, фестивалда республикамиз барча вилоятлари вакилларининг иштирок этиши миллий маданиятимизнинг ранг-баранглиги, бетакрор ўзига хослигини намойиш этади. Фестиваль тадбирлари мустақиллигимизнинг 6 йиллиги тантаналарига уланиб кетишини эса, мусиқа байрамимиз истиқлол самараларидан бири эканлигининг рамзий ифодаси дейиш мумкин.

Фаттоҳхон Мамадалиев, Ўзбекистон халқ ҳофизи:

-- «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивалига ўнлаб давлат вакиллари таклиф этилганлиги унинг жаҳондаги нуфузи баланд бўлишини кўрсатади. Ҳар қайси мамлакат фестивалда ўзининг энг етук санъаткорлари, миллий маданиятини акс эттирувчи мусиқа асарлари билан қатнашади.

Шўро замонида бундай санъат анжуманларига, хусусан, миллий санъат ва мусиқа ривожига эътибор берилмаганлигини эсласак, «Шарқ тароналари»нинг аҳамияти янада ошади. Ўтажак бу фестиваль чин маънода мустақиллигимиз мевасидир.

ЎзА мухбири Беҳзод УСМОН ёзиб олди.

ЯНГИ ЖУРНАЛ

ЁРУҒ МАНЗИЛ

Шу йилнинг 28 февралида Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси, республика «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази ҳамда Ёзувчилар уюшмасининг таклифи маъқулланиб, Вазирлар Маҳкамасининг «Жаҳон адабиёти» журналини ташкил этиш тўғрисидаги қарори матбуотда эълон қилинган эди.

Бундан халқимизнинг, айниқса, ёшларнинг дунёқарашини янада бойитиш, уларнинг умумбашарий қадриятлар, инсониятнинг маънавий мероси дурдоналаридан баҳраманд бўлишлари, ҳар томонлама камол топишлари учун шароит яратиш, кенг жамоатчиликни илғор жаҳон адабиёти ва санъатининг нодир намуналари билан мунтазам таништириб боришдек улуғ мақсад кўзлангани шубҳасиз.

Орадан тўрт ой вақт ўтиб, «Жаҳон адабиёти» адабий-бадиий, ижтимоий-публицистик журналининг нишона сонини ўқишга муяссар бўлиб турибмиз.

Журнал саҳифаларини варақлаб, севимли шоиримиз Эркин Воҳидовнинг кўнглидан бизнинг кўнглимиз томон йўл олган шеърлари, Чингиз Айтматов билан Мухтор Шаханов суҳбати, Артур Хейлининг «Оқшом хабарлари» романидан парча, Пиримқул Қодировнинг «Она лочин видоси» тарихий романининг биринчи қисми, шунингдек, ранг-баранг мақолалар, тақризлар билан танишамиз. Ва амин бўламизки, журнал жаҳон адабиётидаги истиқлол руҳига ҳамнафас ватанпарварлик, инсонпарварлик каби юксак ғояларни улуғловчи, турли миллатларнинг серқирра ҳаётини теран образларда ҳаққоний акс эттирувчи бадиий баркамол асарларни чоп этиш орқали маънавий-маданий юксалиш, миллий тафаккур такомилига улкан ҳисса қўшади.

Илк қадаминг қутлуғ бўлсин, «Жаҳон адабиёти» журнали!

Г. ҲУСАНОВА,
«Халқ сўзи» мухбири.

• МУНОСАБАТ

ҲИМОЯЛАНИШ ҲУҚУҚИ

Мамлакатимизда изчиллик билан амалга оширилаётган ҳуқуқий демократик давлатни шакллантиришнинг муҳим йўналиши, аввало, жисмоний ва юридик шахсларнинг ҳуқуқ ҳамда эркинликлари ҳар томонлама кенгайиб, мустаҳкамланиб бораётганлигида намоён бўлмоқда. Агар кузатган бўлсангиз, қабул қилинган барча қонунларда жисмоний ва юридик шахслар манфаатлари суд орқали ҳимоя қилиниши алоҳида таъкидланади.

Фуқароларнинг ўз манфаатларини суд орқали ҳимоя қилиш конституциявий ҳуқуқи дабдабали ибора эмас, балки чексиз имкониятдир. Умумхалқ муҳокамасига тақдим этилган Фуқаролик-процессуал ва Хўжалик-процессуал кодекслари лойиҳаларида ҳуқуққа оид низоларни адолатли, қонунийлик мезонлари асосида кўриб чиқиш ҳамда ҳал қилиш тартиб-қоидалари ўз ифодасини топган. Улардан кўзда тутилаётган асосий мақсад мамлакатимизда одил судловни амалга ошириш, уни жаҳон андозалари даражасига олиб чиқишдир. Шу ўринда лойиҳалар айрим жузъий нуқсонлардан ҳам холи эмаслигини айтиш лозим.

Бизнинигча, фуқаролик ҳамда хўжалик судларининг низоларни ҳал этишга доир ваколатларини чегаралашда бирмунча ноxолисликка йўл қўйилган. Чунки бундай чегаралаш мезонлари Конституциянинг 110 ва 111-моддаларида аниқ белгиланган. Лойиҳаларни тайёрлаш жараёнида ушбу мезонлар негадир назардан қочирилган. Конституциянинг 110-моддасида Ўзбекистон Республикаси Олий суди -- фуқаролик, жиноий ва маъмурий судлов ишларини юргизиш борасида суд ҳокимиятининг олий органи ҳисобланади, деб кўрсатилади. Конституциянинг 111-моддасига мувофиқ, мулкчиликнинг турли шаклларига асосланган корхона, муассаса, ташкилот, шунингдек, тадбиркорлар ўртасида вужудга келадиган хўжалик низоларини ҳал этиш Олий хўжалик суди ваколатлари доирасида амалга оширилади. Маълумки, фуқаролик ишлари доираси ғоят кенг ва хилма-хилдир. Тадбиркорлик фаолияти, иқтисодиёт соҳасида вужудга келадиган муносабатлар эса унинг бир қисмини ташкил этади, холос.

Шу ўринда иқтисодиётни бошқаришга доир муносабатлар фуқаролик ҳуқуқи доирасига кирмаслигини таъкидлаш лозим. Хўжалик процессуал кодексининг 24 ва 25-моддаларида хўжалик судлари ваколати Конституциянинг 111-моддаси доирасидан ташқарига чиқадиган даражада кенгайтирилган. У ҳолда фуқаролик судлари ихтиёрида оила, меҳнат муносабатларидан келиб чиқувчи низолар ҳамда алоҳида тартибда юритилувчи ишларгина қолади, холос. Шу ўринда ваколатларни бундай чегаралаш қай даражада мақсадга мувофиқ, деган савол туғилиши, табиий. Унга жавоб беришдан олдин хўжалик судларини алоҳида судлов тизими сифатида вужудга келиш сабабларини кўриб чиқиш жоиз. Судга тааллуқли низолар ичида хўжалик низолари одатда кўпчиликни ташкил этади. Бундай низоларни тез, адолатли ҳал этиш учун махсус ихтисослаштирилган хўжалик суди ташкил этилган эди. Ва натижада хўжалик судлари фуқаролик судларига хос бўлган баъзи расмий тартиб-қоидалар, расм-русумлардан холи қилинди. Бироқ ваколатларни чегаралашда ҳар икки суд тизимини бир-биридан мутлақо узоқлаштириш, улар ўртасидаги мавжуд боғланишларни инкор этиш мақсадга мувофиқ эмас. Шу маънода Фуқаролик процессуал кодексининг 31-моддасида белгиланган фуқаролик судлари юрисдикциясининг хўжалик судлари юрисдикциясидан устуворлиги (агар низонинг бир қисми фуқаролик судига, бошқа қисми хўжалик судига тегишли бўлса, низо фуқаролик судлари томонидан ҳал этилиши) ҳақидаги қоида жуда ўринли бўлган.

Хўжалик судлари ваколатларининг ҳаддан ташқари кенгайтирилиши фуқароларни ўз манфаатларини суд орқали ҳимоя қилиш ҳуқуқини амалга оширишда муайян қийинчиликларни вужудга келтиришини унутмаслик лозим. Масалан, Хўжалик-процессуал кодекси лойиҳасининг 24-моддасига асосан,мулк ҳуқуқини тан олиш билан боғлиқ жуда кўп низолар хўжалик судлари томонидан ҳал этилиши назарда тутилган. Бироқ хўжалик судларининг туманлардаги бўлимлари мавжуд эмас. Бундай ҳолда фуқаролар ўз ҳуқуқларини ҳимоя қилиш учун вилоят марказларига қатнашга мажбурдирлар. Бу эса ортиқча йўл харажатлари ҳамда вақт йўқотилишига сабаб бўлади. Демак, фуқароларни суд орқали ўз ҳуқуқларини ҳимоя қилиш имкониятлари амалда таъминланиши, шарт-шароит яратилиши ўрнига сунъий тўсиқ, қийинчилик вужудга келади. Бу ҳол қош қўяман деб, кўз чиқаришга ўхшаб кетмайдими? Мутахассислар мазкур масалага жидий эътибор қаратсалар, ёмон бўлмасди.

Ҳар иккала лойиҳада ҳам судларнинг ҳал қилув қарорларини қонуний кучга кириш вақти масаласи жиддий эътироз туғдиради. Лойиҳада хўжалик судларининг ҳал қилув қарори эълон қилингандан бошлаб бир ой муддат ўтганидан кейин (147-модда) фуқаролик судларини эса узил-кесил (?!) қарор чиқарилгандан бошлаб 20 кун ўтгандан кейин (322-модда) апелляция ёки кассация шикояти берилмаган, прокурор протест киритмаган бўлса, қонуний кучга киради. Жиноят судлов ишларини юргизиш судланувчига ҳукм нусхаси берилган вақтдан бошланади. Суд чиқарган қарор устидан шикоят қилиш учун тарафлар (даъвогар ёки жавобгар)нинг қўлида қарор нусхаси бўлиши муҳим аҳамиятга эга. Суд залида эълон қилинган қарор ҳар доим бутун икир-чикири билан тарафларнинг хотирасида қолиши даргумон. Бу эса шикоятларни қонуний ва асослантирилганлик даражасининг пасайишига олиб келади. Чунки айни пайтда манфаатдор шахслар ҳал қилув қарорлари нусхасини ўз вақтида олаяптилар, деб айта олмаймиз. Натижада улар сарсон-саргардон бўлмоқдалар. Шу сабабли ҳар икки лойиҳада ҳам судлар ҳал қилув қарори чиқарилган вақтдан бошлаб бир ҳафта муддат ичида тарафларга унинг нусхасини беришлари шартлиги, бунга риоя қилмаслик, кассация (апелляция) шикояти бериш муддатини узайтирилишига олиб келиши кўзда тутилиши лозим.

Ҳар иккала лойиҳада ҳам суд мажлисида видео ва овоз ёзишни қўллаш ҳақида кўрсатма берилмаган. Бизнингча, тарафларга суд мажлисини видеотасвирга олиш, овоз ёзишга рухсат бериш ва улардан аппеляция, кассация ва назорат инстанцияларида ишларни кўриб чиқишда фойдаланиш имконияти назарда тутилмоғи лозим. Агар иш ёпиқ суд мажлисида кўрилганда бунга йўл қўйилмаслиги айтилиши керак. Суд мажлисида видео ва овоз ёзишни қўллаш нафақат тарафларни, балки судьяларнинг ҳам ўз сўзи ва хатти-ҳаракати учун масъулият туйғусини оширган бўлур эди. Бундай воситалар қўлланганда судья моддий ва процессуал қонунларга қатъий риоя қилиш, адолатли ва холис иш кўришга мажбур бўлади. Айни вақтда бундай воситаларни қўллаш учун судья (суд)дан рухсат талаб қилинмаслиги лозим. Бироқ уни қўллаётган тараф бу ҳақда аввал суд иштирокчиларини огоҳлантириб қўйиши шарт. Халқимизда «Ошинг ҳалол бўлса, кўчада ич» деган мақол бор. Низода ҳақ бўлган тараф учун ҳам, суд мажлисини ҳалол ва қонуний олиб борадиган суд учун ҳам суд жараёнини тасвирга тушириш ёки магнит лентасига ёзиб олиш ҳеч қандай ноқулайликка сабаб бўлмайди.

Лойиҳаларни муҳокама қилишда судловни олиб боришда прокурорнинг иштироки жиддий баҳс-мунозараларга сабаб бўлмоқда. Ҳар икки лойиҳада ҳам прокурор ўз ташаббуси билан бошқаларнинг манфаатини ҳимоя қилиб, судга мурожаат қилишга ҳақли эканлиги, қонунда айтилган ҳоллар ёки суд зарур деб топганда прокурор ишда иштирок этиши шарт эканлиги белгилаб қўйилган. Айни вақтда Фуқаролик-процессуал кодексининг 45-моддасида ҳам прокурор бошқа шахсларнинг ташаббуси билан қўзғатилган ишларда суд муҳокамасида қатнашишга ҳақли эканлиги кўрсатилади. Бундай қоида Хўжалик процессуал кодексида назарда тутилмаган. Агар хўжалик судлари тадбиркорлик фаолиятини амалга оширишда вужудга келадиган низоларни кўрувчи орган эканлигини назарда тутсак, бу қоида тўғри деб айтиш мумкин.

Фуқаролик-процессуал кодекси лойиҳасининг 351-модда 5-қисмига эътирозимиз бор. Чунки мазкур моддага асосан Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори Олий Суд пленуми қарорлари устидан протест киритиш ҳуқуқидан маҳрум қилинган. Бироқ ушбу модданинг 6-қисмида Ўзбекистон Республикаси Олий суди раисига ана шундай ҳуқуқ берилган. Зеро, бундай ҳолат Конституциянинг 118-моддасида бош прокурор зиммасига юкланган вазифаларни амалга оширишга тўсқинлик қилади. Хўжалик-процессуал кодекси лойиҳасининг ўзбекча матни таҳрирга муҳтож. Баъзи ўринларда мулк ва мол-мулк ибoралари алмаштирилиб юборилган. Масалан,24-моддада виндикация ва негатор даъволар усули орқали мулк ҳуқуқини ҳимоя қилишга доир қоидалар амалдаги Фуқаролик кодексида белгиланган таърифларга мувофиқ келмайди.

Омон ОҚЮЛОВ,
юридик фанлари номзоди.

• СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН

ИНСОНПАРВАРЛИК ЁРДАМИ

«Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармасида Американинг «Мерикарез» ташкилоти томонидан ажратилган инсонпарварлик ёрдами Тошкентдаги тегишли муассаса вакилларига топширилди.

Шу муносабат билан уюштирилган тантанали маросимни жамғарма бошқаруви раисаси Гулнора Йўлдошева очди. Унда сўзга чиққан «Соғлом авлод учун» жамғармаси президенти Татьяна Каримова мазкур фонд амалга ошираётган ишлар ҳамда унинг турли хорижий ташкилотлар билан алоқалари кенгайиб бораётганлигини таъкидлаб ўтди. Сўнгра пойтахтдаги тиббиёт ва маданият муассасаларига «Мерикарез» ташкилоти ажратган инсонпарварлик ёрдами топширилди.

Шунингдек, бу ерда бир гуруҳ ўзбекистонлик истеъдодли болаларни Бишкекда ўтказиладиган ёш мусиқачиларнинг халқаро тадбирига тантанали кузатиш маросими ҳам бўлди.

Шу куни «Соғлом авлод учун» жамғармасига ташриф буюрган Япониянинг «Ниссо Иваи Корпорейшн» компанияси биринчи вице-президенти М.Гото мазкур хайрия ташкилотига ўз компанияси уюштирган инсонпарварлик ёрдамини топширди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИНИНГ ТОШКЕНТ БАНК ҲИСОБ-КРЕДИТ КОЛЛЕЖИ

1997/98 йили учун тўлиқ ўрта маълумот асосида коллежнинг кундузги ва сиртқи бўлимларига «БАНК ИШИ» мутахассислиги бўйича қабул эълон қилади.

Абитуриентлар қабул комиссиясига қуйидаги ҳужжатларни тақдим қиладилар: тест синовларига қатнашиш учун ариза, ўрта маълумоти тўғрисида ҳужжатнинг асл нусхаси, № 086-У шаклидаги тиббий маълумотнома, 3х4 ўлчовидаги олти дона фотосурат, меҳнат дафтарчасининг нусхаси (сиртқи бўлимга кирувчилар учун).

Коллеж манзили: Тошкент вилояти, Зангиота тумани, Усмон Юсупов, 1.

(Халқа йўли ёқасида, "Отчопар" бозори ёнида).

Bayer

БАЙЕР АГ ФИРМАСИНИНГ ВАКОЛАТХОНАСИ (ОЛМОНИЯ)

ўсимликларни ҳимоя қилиш бўйича мутахассисларни Ўзбекистон Республикасида ишлашга таклиф этади.

Номзодлар танлов асосида ишга қабул қилинади

Номзодларга бўлган талаб:

- *олий ўқув юртини битирган бўлиши;*
- *ўсимликларни ҳимоя қилиш, агрономия ихтисослиги бўйича иш тажрибаси 2 йилдан кам бўлмаслиги;*
- *ташкилий ишларни ва суҳбатларни яхши олиб бориши;*
- *тез-тез хизмат сафарларида бўлишига розилиги;*
- *ҳайдовчи гувоҳномасига ва 2 йилдан кам бўлмаган машина ҳайдаш тажрибасига эга бўлиши;*
- *чет тилларини мукаммал билиши (немисча, инглизча);*
- *ёши 40 дан ошмаган бўлиши лозим.*

Таклифларни (қисқача таржимаи ҳол, инглиз ёки немис тилида) қуйидаги манзилга жўнатишингизни сўраймиз.

Ўзбекистон Республикаси, Тошкент шаҳри, 700029, Мустақиллик майдони, 5/3, офис 45, Тошкентдаги Байер АГ ваколатхонаси, ўсимликларни ҳимоя қилиш бўлими.

SUVMASH

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигининг

"SUVMASH"

насослар ва электр машиналари ишлаб чиқариш заводи (собиқ ЦБ ЭСРПП)

илгари МДҲ мамлакатларидан келтириладиган ЭЛЕКТР НАСОС АГРЕГАТЛАРИНИНГ қуйидагиларини ишлаб чиқаради ва сотади:

"ЭВЦ" РУСУМЛИ, ҚУДУҚҚА МЎЛЖАЛЛАНГАН ЭЛЕКТР НАСОСЛАР;
"К" ТУРИДАГИ, ТАГЛИК ЎРНАТИЛГАН ЭЛЕКТР НАСОСЛАР;
"Д", "А5ОГО", "А4ОГЦ" ТУРИДАГИ, ЕТИҚ ЭЛЕКТР НАСОСЛАР.

Шунингдек юқорида санаб ўтилган насосларни, электр юритувчиларни ва юқори қувватли трансформаторларни тўлиқ таъмирлайди, насослар, насос агрегатлари ва насос станцияларининг янги, истиқболли конструкцияларини ишлаб чиқади.

700182,Тошкент ш., Бектемир тумани,Ҳусайн Бойқаро кўчаси, 13
телефакс: (3712) 90-34-31, 90-39-15, 30-20-93.

● *МОЗИЙДАН САДО*

ВАТАНДОШИМИЗНИНГ МАККАИ МУКАРРАМАДА ЁЗГАН АСАРЛАРИ

Кўҳна туркистонлик буюк алломалардан бири Абдул Қосим Маҳмуд ибн Умар аз-Замахшарий (1075-1144) илм-фаннинг турли соҳаларига оид элликдан ортиқ асарлар ёзиб қолдирган. Улар тилшунослик, адабиёт, аруз, илм ал-қироат, диний илмлар мажмуасига бағишланган муҳим асарлардир. Бахтимизга аз-Замахшарий асарларининг аксарияти бизгача етиб келган. Алломанинг буюк мероси жумласидан «Китоб ал-амкина ва-л-мойеҳ ва-л-жибол» («Жойлар, сувлар ва тоғлар ҳақида») номли жуғрофияга доир бир китоби ҳам муҳим аҳамиятга моликдир. Маълумки, аз-Замахшарий ўз умрининг аксар қисмини сафар ва саёҳатларда ўтказган. Жумладан, Маккаи мукаррамада беш йилдан ортиқ яшаган ва шу боисдан Жоруллоҳ («Оллоҳнинг қўшниси») деган юксак лақабга ҳам сазовор бўлган. Унинг қатор асарлари Маккада пайтида ёзилганлиги ҳақида манбаларда аниқ маълумотлар келтирилади. Шулар қаторида «Жойлар, сувлар ва тоғлар» ҳақидаги асари ҳам олим Маккада пайтида тасниф этилган.

Аз-Замахшарий Маккаи мукаррамага қадам ранжида қилганида муқаддас шаҳар аҳли, айниқса унинг амири Абу-л-Ҳасан али ибн Исо ибн Ҳамза ибн Ваҳҳос (556 ҳижрий — 1161 мелодий йилда вафот этган) олимни жуда илиқ ва самимий кутиб олиб, унга улкан ҳурмат ва эҳтиром кўрсатади, ҳатто унинг учун Байтуллоҳ ал-Ҳарамнинг яқинидаги Боб ал-Ажйод маҳалласидан бир уй ҳам қуриб беради. Улар ўртасидаги ўзаро дўстлик ва биродарлик иплари тобора мустаҳкамланиб аз-Замахшарий амирга атаб бир қасида ҳам ёзиб, ўзига кўрсатилган катта илтифотни миннатдорлик туйғуси биланараннум этади. Макка амири ҳам етук олим ва шоир бўлганидан аз-Замахшарий билан унинг ўртасида кўпдан-кўп илмий, ижодий мунозаралар, самимий суҳбатлар бўлади. Манбаларда қайд қилинишича, Қуръони карим тафсирига бағишлаб ёзган машҳур «ал-Кашшоф» асарини ҳам, наҳву сарфга оид «Муҳожот бил-масоил ан-наҳвия» асарини ҳам аз-Замахшарий амир ибн Ваҳҳосга бағишлаб Маккада яшаб турган пайтида таълиф этган.

Умуман олганда, Ҳижозда бўлган даври аз-Замахшарий ижоди учун ғоятда самарали ўтган. Чунончи бепоён мусулмон дунёсининг турли бурчакларидан Маккаи мукаррамага келган зиёратчилар орасида кўплаб олимлар, адиблар ва бошқа соҳа илм аҳллари бўлиб, улар учун муқаддас саждагоҳ бир илмий маърифий маскан сифатида шарафли вазифани ҳам ўтарди. Уларнинг ўзаро илмий мунозаралари, самимий мулоқотлари ғоятда фойдали бўларди. Албатта, узоқ йиллар Маккаи мукаррамада яшаган аз-Замахшарий ҳам бундай қулай фурсатдан унумли фойдаланиб, мана шу тарздаги илмий мунозараи-баҳсларда фаол иштирок қилган.

Ҳажм жиҳатидан унча катта бўлмаган «Жойлар, сувлар ва тоғлар» ҳақидаги асарини аз-Замахшарий асосан Ҳижоздан олган маълумотларга таяниб ёзган. Чунончи алифбо тартибида яратилган жуғрофий луғат тусидаги бу асар аксар ҳолларда Ҳижоз ҳудудида жойлашган шаҳарлар, қишлоқлар, водийлар, тоғлар ва сув манбалари хусусидаги маълумотларни ўз ичига олган. Бошқа араб мамлакатлари, масалан Ироқ, Сурия, Миср, Фаластинга оид жуда кам маълумотлар фақат китобий (тасвирий) тарзда келтирилган.

Шимолий Африка, Эрон ва Ўрта Осиё ҳақида эса жуда камдан-кам ҳолларда зикр қилинади. Шу боис, баъзи олимларнинг аз-Замахшарий ушбу асарини охиригача тугатишга улгурмаган ёки чала таҳрирдан чиқарган, деган фикрлари ҳам мавжуд. Ушбу асарнинг манбалари ҳақида гапирадиган бўлсак, аз-Замахшарий биринчи навбатда Макка амири ибн Ваҳҳосдан олган маълумотларига суянади. Бинобарин, Арабистон ярим оролига оид кўп маълумотлар йигирмадан ортиқ ўринларда бевосита унга таянилиб «Али айтди» (Қола Али), «Сайид Али айтди» (Қола ас-Сайид Али), «Аш-шариф Али айтди» (Қола аш-Шариф Али) деган иборалар билан тўғридан-тўғри унинг сўзлари нақл қилинади. Эҳтимол, амирнинг номини зикр қилмасдан туриб ундан келтирган ўринлари ҳам бордир.

Аз-Замахшарий ўз асари учун фойдаланган манбалардан яна бири машҳур араб тилшуноси Абу Саййид Абдул Малик ал-Асмойининг (740-831) «Жазират-ал-араб» («Арабистон ярим ороли»)асаридир. Лекин аз-Замахшарий бевосита ал-Асмойининг «Жазират ал-араб» асаридан нақл қилганми ёинки унинг асаридан фойдаланган бошқа муаллифлардан кўчириб келтирганлиги ҳақида қатъий бир фикр айтиш қийин бўлсада, ҳар ҳолда уч ўринда аз-Замахшарий аниқ равишда «ал-Асмойидан олинган» деб таъкидлайди. Ўз навбатида Аз-Замахшарийнинг бу асари ундан кейин яратилган баъзи жуғрофий асарлар учун манба вазифасини ҳам бажарган. Бу борада энг аввало машҳур араб қомусий олими Ёқут ал-Ҳамавийнинг (1179-1229) илм аҳлларига яхши таниш бўлган «Муъжам ал-булдон» («Мамлакатлар қомуси») асарини зикр қилиш зарур. Аз-Замахшарий вафотидан 75 йил ўтгач, мўғуллар босқини арафасида Марказий Осиёда, жумладан Хоразмда, Марвда бўлган Ёқут ал-Ҳамавий бу шаҳарлардаги бой кутубхоналарнинг беҳисоб қўлёзмалари ҳақида ўз асарида ғоятда завқланиб, «Мен «Муъжам ал-булдон» ва бошқа китобларимдаги маълумотларнинг кўпини мана шу кутубхоналардан тўплаганман» деб ёзган. Дарҳақиқат бир неча жилддан иборат йирик жуғрофий луғат яратган Ёқут ал-Ҳамавийдек буюк олим аз-Замахшарийнинг «Жойлар, сувлар ва тоғлар» ҳақидаги китобига юқори баҳо бериб «Аз-Замахшарийнинг бу соҳада гўзал бир асари бор» деб ёзган ва ундан ўз асарининг 64 ўрнида бевосита фойдаланган.

Яна бир гап. Аз-Замахшарийнинг бу асарида кўпинча Қуръони карим, пайғамбаримиз алайҳиссаломнинг муборак ҳадислари, Ислом дини тарихи билан боғлиқ жойлар номлари, Жоҳилия ва бошқа қадимги даврлардаги шоир-адибларнинг ижодларида учрайдиган исмлар: Абу Навវос, Ибн Ҳоний, Ибн Муқбил каби машҳур шоирларнинг назмий асарларидаги латиф иборалар, ҳикмат ва мақолаларга ҳам алоҳида эътибор берилган. Шу сабабдан ҳам бу асарни нафақат жуғрофий, балки адабий тусдаги асар ҳам деб ҳисоблаш мумкин. Аз-Замахшарийнинг ушбу асари Шарқда ҳам, Ғарбда ҳам бир қадар ўрганилган. Дастлаб Европада голландиялик йирик арабшунос олим Т. В. Я. Йойнболлнинг (1802-1864) шогирди арабшунос М. Сальверди де Граве томонидан чуқур таҳлил этилган ҳолда 1856 йилда Лейденда чоп этилган бўлиб, ҳозирги вақтда бу нашр кам топилади. Сўнгра 1962 йилда Нажафда (Ироқ) аз-Замахшарий асари қайта нашр қилинган бўлиб, ушбу нашр тижорат мақсадида бажарилганидан ҳам унда қатор хато ва камчиликларга йўл қўйилган. Бундан ўттиз йилча олдин, аниқроғи 1968 йилда Бағдоддаги ас-Саъдун матбасида аз-Замахшарий асарининг доктор Иброҳим ас-Самараий томонидан бажарилган янги нашри чоп этилди. Мазкур хайрли ишни тайёрлашда ироқлик олим юқорида зикр қилганимиз икки (Лейден ва Нажаф) нашридан ташқари аз-Замахшарий асарининг бошқа икки қўлёзмасига ҳам таянган.

Улардан бири Туркиядаги Аҳмад ас-Солис кутубхонасида сақланадиган қўлёзма бўлиб, (2743 рақамда) катта ҳажмдаги ўттиз уч варақдан иборат. Қўлёзма 622 ҳижрий (1225 мелодий) йилда муаллиф (аз-Замахшарий)нинг асл нусхасидан ҳаттот Али ибн Муҳаммад ал-Хафжоий томонидан кўчирилган. Тадқиқотчи -- доктор Иброҳим ас-Самараий мазкур қўлёзманинг Араб мамлакатлари лигаси қошидаги қўлёзмалар институтида сақланадиган фотосуратидан фойдаланган. Доктор Иброҳим ас-Самараий фойдаланган иккинчи қўлёзма ҳам Аҳмад ас-Солис кутубхонасида сақланиб 62 катта варақдан иборат. Бу нусха 658 ҳижрий (1260 мелодий) йилда чиройлик насҳ хатида кўчирилган бўлиб, унга ҳаттотнинг қўли билан «Ушбу нусха асли билан муқобала қилиниб тасҳийҳ этилди (тузатилди)» деб ёзиб қўйилган. Лекин ушбу нусха доктор Иброҳим ас-Самараий фойдаланган биринчи (2743 рақамли) қўлёзмадан эмас, бошқа қўлёзмадан кўчирилганлиги аниқланган. Бинобарин, аз-Замахшарий асари ўша даврда кенг тарқалиб, бошқа нусхалари ҳам мавжуд бўлганлиги маълум бўлади. Мана шу икки нашр ва икки қўлёзмага таяниб ироқлик олим доктор Иброҳим ас-Самараий буюк ватандошимиз аз-Замахшарийнинг «Жойлар, сувлар ва тоғлар» ҳақидаги китобининг мукаммал илмий нашрини чоп этганлигини миннатдорчилик туйғуси билан қайд қилиш лозим. Мустақиллигимиз берган имкониятлардан келиб чиқиб аллома аз--Замахшарийнинг бошқа асарлари қаторида ушбу жуғрофий луғати ҳам ҳар томонлама чуқур ўрганилиб ўзбек тилига таржима қилинса фойдадан холи бўлмайди, деб ўйлаймиз.

Убайдулла УВАТОВ,
Халқаро Амир Темур хайрия жамғармаси бошқаруви раисининг биринчи ўринбосари

МАМЛАКАТИМИЗ ШАҲАРЛАРИ

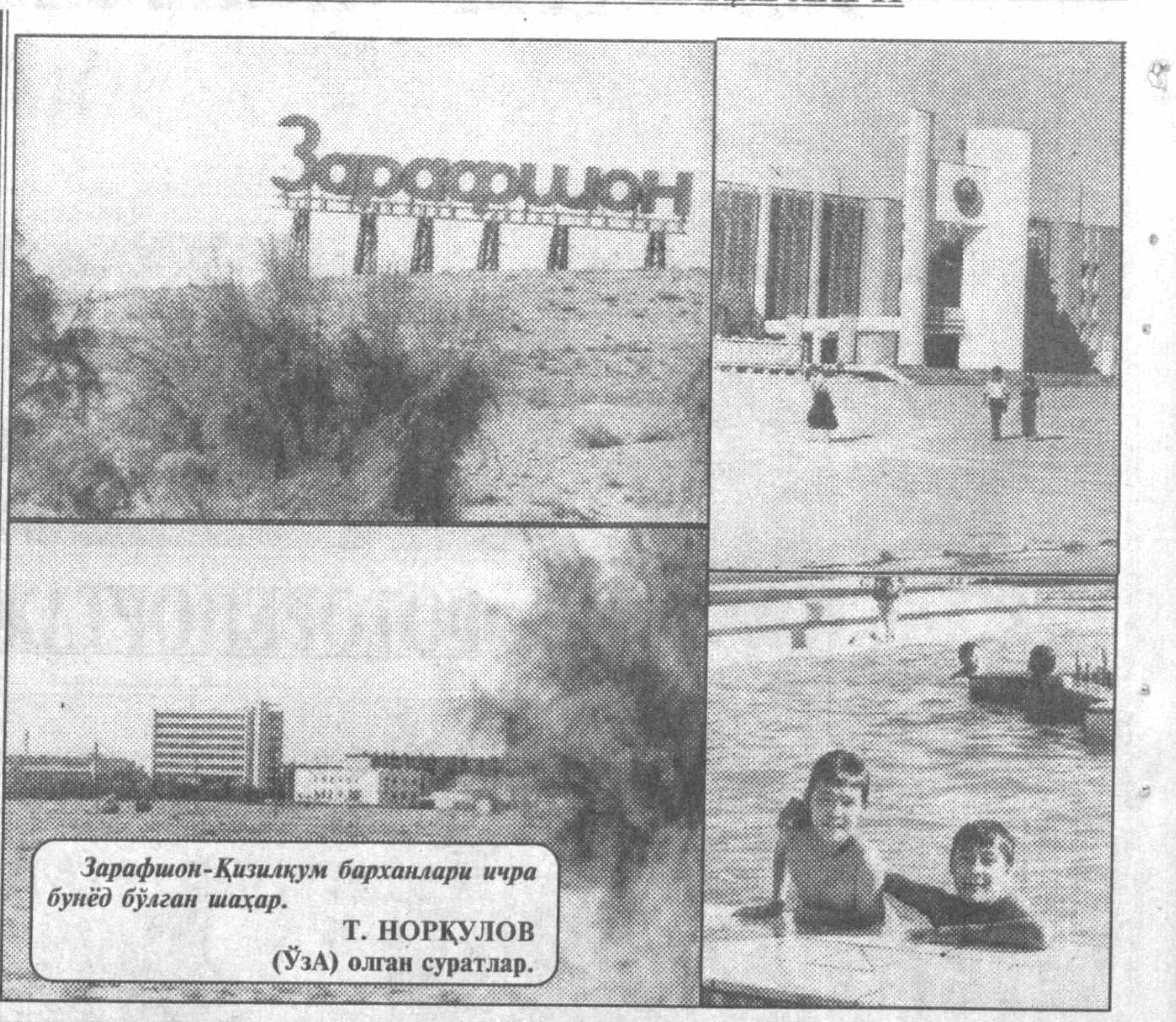

Зарафшон-Қизилқум барханлари ичра бунёд бўлган шаҳар.

Т. НОРҚУЛОВ (ЎзА) олган суратлар.

ОРОМГОҲДА ... БИЗНЕС-МАКТАБ

Яккабоғ туманининг фусункор масканларидан бири -- Қарши давлат университетининг «Роҳат» дам олиш оромгоҳида халқаро ёзги бизнес мактаби иш бошлади.

Бу ерда бутун таътил давомида иқтидорли талабалар инглиз тили, иқтисодиёт, бошқаришни компьютерлаштиришни чуқурлаштирилган дастурлар асосида ўрганадилар. Янги мактаб уларнинг билимини яна бир бор аниқлаб, нималарга қодир эканликларини намойиш этишларига имкон яратди.

Мактабда олий, ўрта ва махсус билим юртлари, мактабларнинг ўқитувчилари билан бирга чет эллик мутахассислар ҳам ёшларга иқтисодиёт асосларидан дарс бермоқдалар.

П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«ЎзДЭУ авто»
қўшма корхонасида ишлаб чиқарилган автомобилларни таъмирлаш бўйича «Автотеххизмат» Тошкент ҳудудий акциядорлар жамиятида ва Тошкент шаҳар Юнусобод тумани, «Чимкент» тракти, 79 да жойлашган
3-ТЕХНИКА ХИЗМАТИ КЎРСАТИШ СТАНЦИЯСИДА
ишлаш учун
ЮҚОРИ МАЛАКАЛИ ИШЧИЛАР
КЕРАК
Меҳнат ҳақи — ишбай.
3-СТО «Автотеххизмат» Тошкент ҳудудий акциядорлар жамияти таркибига киради.

АПИФЕН
мушак оғриқларини қолдирадиган ишончли, самарали восита.
Кунига уч маҳал 1-2 таблеткадан.
Шаҳар дорихоналарига мурожаат қилинг.
сурхон аджанта фарма лимитед

● *БИР КАМ ДУНЁ*

ШОДЛИГИМГА ШЕРИК БЎЛИНГ

Телекўрсатув, радиоэшиттириш, матбуот одамлар маънавиятини янада бойитади, аҳлоқий, тарбиявий фазилатларини юзага чиқаради. Кейинги пайтларда халқаро телеканаллар орқали турли дунёвий воқеалар, спорт мусобақалари, юлдузларнинг чиқишлари олиб кўрсатила бошланди. Футбол бўйича ўтказилган халқаро беллашувларни томоша қиларканман, ўйинчиларнинг баъзи ҳатти-ҳаракатлари диққатимни тортди.

Хорижлик ўйинчиларнинг рақиб дарвозасига тўп киритгандан сўнгги ҳолатларини ҳеч кузатганмисиз? Аввало мухлисларига шодлигини улашади. Ғойибона ўпичлар йўллайди, тиз чўкиб таъзим қилади... Сўнг майдондошлари билан қувонч нашидасини суради. Жаҳон эстрада юлдузи -- Майкл Жексон эса минглаб мухлислари олдида қўшиқ куйлаётиб ҳам уларнинг бағрига сингиб кетгудек бўлади. Гулдасталар ирғитади. Тўғри, ҳамма ҳам Майклнинг куйлаётган қўшиғини тушунмаслиги, сўзларини англамаслиги мумкин. Лекин қўшиқни таржима қилиш шарт эмас.

Ўз шодлигини ўзгага илина билиш ҳам гўзал фазилат. Бу бир қарашда жуда жўн туюлиши мумкин. Лекин унинг замирида бир олам маъно бор.

Хорижликларга ҳавас қилиш яхши. Балки тафаккуримизда, дунёқарашимизда маълум даражада фарқ бордир. Эҳтимол, улар эркин фикрлар, шодлигини очиқ-ойдин билдиришар. Нима бўлганда ҳам бир нарсага ҳеч тушуна олмайман: бизнинг спортчиларимиз мухлисларини уларчалик севмайдими? Санъатимиз юлдузлари-чи?

Севади! Балки ортиқроқ қадрлашар ҳам. Фақат орамизда қандайдир кўз илғамас «йироқлик» бордек.

Балки бу сиполикдир, одобдир. Балки нописандликдир?

Эл таниган одамларда соддалик бор. Ана шу соддалик, самимийликлари боғлайди-да, бизга уларни. Лекин баъзида энидигина катта саҳна юзини кўрган ёки машҳур юлдузлар-чи? Очиғи, шодлигини мухлисга улашаётганларни кўпда кўравермайман. Сиполик уларга кўркамлик бағишлаб туради. Салобат ҳам берар айримларга. Лекин томошабинга сиполикдан кўра самимийлик нақадар азизлигини ҳис этиш қийинмас-ку?

Қаҳратон қиш кунлари эди. Шундоққина университет ёнидаги «Алпомиш» спорт саройида машҳур эстрада қўшиқчиси София Ротару концерт беришини эшитиб бутун курсимиз йиғилиб тушдик. Ўша куни юлдузнинг кайфияти ёмон эканми, чиройи очилмади саҳнада. Талаба халқи жуда бой бўлмаса-да, барибир санъат учун наинки пулини, жонини ҳам фидо қилади. Уч кишилашиб пул йиғиб гулдаста харид қилдик. Гулдастамизни саҳна четидаги «қўриқловчиси» олди. Хафа бўлмадик, тартиби шу экан. Лекин эртасига «сарой ортига олиб чиқиб ташланган гулдасталарни сотишаётганмиш» деган миш-миш эшитдик. Кейин билсак, юлдуз «Афишам яхши реклама қилинмабди» деб аразлаб ҳамма гулдасталарни ирғитиб кетган экан...

Яқинда ўзим севган машҳур эстрада юлдузининг Халқлар дўстлиги саройидаги концертига кирдим. Қўшиқ орасида гулдаста тақдим этмоқчийдим. Мендан кейин 7-8 яшар қизалоқ унга гул бериш учун навбат кутиб турарди. «Опоқижон, илтимос мен олдин берай, қаранг менинг энг севган қўшиғимни айтди-да...» Гўдакнинг борлиғи билан қўшиқчига интилаётганини кўриб олдинга ўтказиб юбордим. Қизалоқ югуриб бориб гулни узатди. Хонанда қизалоққа қайрилиб ҳам қарамай гулни олди ва оёғи остидаги уюм гуллар орасига тап эткизиб ташлади-ю, кейинги қўшиғини бошлади. Бола-бола-да, ўксибми, томошабинлардан уялибми, йиғлаб юборди. Мен эса гулдастамни қизалоққа тутқаздим. Кимдир тўлқинланибми ё ранжибми чапак чалди. Билибми-билмайми, залдагилар ҳам қўшилди...

Очиғи, юлдузимдан ихлосим қайтди. Ҳозир ҳам қўшиқларини севиб тинглайман. Лекин кўнглимдан анча олислашди. Бундоқ ўйласам, шодликни ўзгага илиниш ҳам юксак маданият белгиси экан.

Хорижлик машҳурлар мухлисларига «Шодлигимга шерик бўлинг» дегандай ғойибона ўпич йўллаётганларини кўриб ўша воқеаларни эсладим.

Бу гапни сизга илиндим...

Негадир ҳар биримиз ҳам шодлигимизни кимгадир илиниб яшасак яхши-да, деган ўй ўтди кўнглимдан.

Саида БОНУ.

"ЎЗЗООВЕТТАЪМИНОТ"
РЕСПУБЛИКА ДАВЛАТ ИШЛАБ ЧИКАРИШ БИРЛАШМАСИ КУЙИДАГИЛАРНИ БОЗОР ПАРХЛАРИДАН АРЗОН БАҲОЛАРДА ТАКЛИФ КИЛАДИ

1. Антибиотиклар:
   Ампицилин
   Бицилин
   Тетроандомицин
   Гентомицин
   Фармазин
2. Антигельминтиклар:
   Финмендазол
   Вермитан
   Левамизол
   Вальбаден 2:5%
3. Чорва молларини чўмилтирувчи воситалар:
   Эктомин
   Эктолар
4. Дезинфекция воситалари:
   Каустик сода
   Гиллохлорид кальций
   Хлорли оҳак
   Формалин
5. Гармоник препаратлар:
   Окситоцин
   Диригистон
6. Витаминлар:
   Тривит
   Тетравит
7. Кукун ҳолидаги глюкоза, йод настойкаси, кемирувчиларга қарши қўлланиладиган воситалар.
8. Ветеринария лабораториялари учун жиҳозлар.
9. Пахта, бинт ва бошқа боғловчи воситалар.
10. Халат, пахтали куртка, оддий куртка, махсус қоғоз қоплар .

Манзил: Тошкент, "Строительная" кўчаси, 1.
(Мўлжал - Қўйлиқ бозоридан кейин биринчи кўприк).

Тел.: (3712) 90-42-53, 98-68-54, 90- 42 57. Факс: 98-68-61.

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалик вазирлиги давлат ветеринария бош бошқармаси жамоаси мазкур бошқарма бошлиғининг ўринбосари Инатилло Қурбоновга отаси

Муҳаммади ҚУРБОНОВнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзбектуризм» миллий компанияси раҳбарияти ва жамоаси мазкур компания раисининг ўринбосари Саъдулло Муҳаммадқуловга опаси

Сайёра МУҲАММАДҚУЛОВАнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Ўзбекистон Машинасозлик саноати ходимлари касаба уюшмаси марказий қўмитаси ва Тошкент шаҳар машинасозлик саноати ходимлари касаба уюшмаси қўмитаси «Ўзкабель» ДАЖ касаба уюшмаси қўмитаси раиси Бахтиёр Ҳамидовга отаси

БАКИР отанинг

вафот этгани муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Мирзо Улуғбек номидаги Тошкент давлат университети ректорати, касаба уюшма қўмитаси ва биология-тупроқшунослик факультети жамоаси тупроқшунослик кафедрасининг доценти

Қаҳҳор ҒАФУРОВнинг

вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон Телерадиокомпанияси Спорт таҳририяти жамоаси режиссёр А. Ёқубовга отаси

Ўлмас ЁҚУБОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент кимё-технология институти жамоаси катта ўқитувчи

Кенжа АВЛЯНОВнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия билдиради.

ХАЛҚ СЎЗИ
НАРОДНОЕ СЛОВО

Бош муҳаррир
Аббосхон УСМОНОВ

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Ҳуқуқ ва қонунчилик 36-37-85;
Иқтисодиёт 36-36-65, 36-07-94;
Маънавият 36-35-60;
Тунги муҳаррирят 33-10-28;
Эълонлар 36-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001
Буюртма Г — 0449, 34.845 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва оператор Иван РЕШАНОВ томонидан саҳифаланди.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Навбатчи муҳаррир — М.Сафаров.
Навбатчи — Ф. Санаев.
Мусаҳҳиҳ — Ф. Бободўст.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.
Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди — 23.00
1 2 3 4 5 6